

Růžička, Rudolf

Diskussionsbeitrag zum Referat F. Michalks

In: *Otázky slovanské syntaxe : sborník brněnské syntaktické konference*,
17.-21.IV.1961. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1962, pp.
199

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/119408>

Access Date: 24. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

DISKUSSIONSBEITRAG ZUM REFERAT F. MICHALKS

RUDOLF RŮŽIČKA (Leipzig)

Die bilinguistische Situation im sorbischen Sprachgebiet ist heute eins der wichtigsten Experimentierfelder für die Erforschung lehnsyntaktischer Beziehungen. Dr. Michalk hat in überzeugender Weise in seinem Referat die Einwirkung des Deutschen auf das Sorbische in einem der wichtigsten Bereiche der Lehnsyntax, in der Wortstellung, nachgewiesen. Die beachtliche Verstärkung der Endstellung des finiten Verbs erklärt Dr. Michalk mit Recht aus der verbindlichen Endstellung des finiten Verbs im deutschen Nebensatz. Auch die Stellung des finiten Verbs im Hauptsatz wird von diesem Einfluss betroffen, so dass auch in den sorbischen Hauptsätzen die Endstellung des finiten Verbs verstärkt wird und sogar dort auftritt, wo sie im Deutschen selbst nicht auftreten kann. Diese Überlegenheit der Endstellung des finiten Verbs im Hauptsatz gegenüber der deutschen Sprache, die ursprünglich den Anlass zur Änderung der Wortstellung gab, hat noch einen anderen Grund: im Deutschen besteht ein fester Strukturtyp der Wortstellung im Hauptsatz, nämlich die Reihenfolge Adverbialbestimmung (oder Objekt) — finites Verb — Subjekt. Dieser Typ verhindert Endstellung des finiten Verbs (z. B. Heute kommt mein Bruder). Im Sorbischen besteht dieser Typ nicht, so dass auch bei vorangestelltem Adverb (Adverbialbestimmung, Objekt) die Endstellung des finiten Verbs möglich ist. Dadurch tritt die Endstellung des finiten Verbs gegenüber dem Deutschen noch stärker hervor.

K POSTAVENÍ SLOVESA V LUŽICKÉ SRBŠTINĚ

MILAN JELÍNEK (Brno)

S opravdovým zájmem jsem vyslechl referát Fr. Michalka o koncovém postavení verba finita v lužickosrbské větě. Teorie, kterou vyslovil, je zajisté výsledkem hlubokých úvah autorových, a proto si zaslouhuje pozornosti. Chtěl bych však k ní připojit několik poznámek z hlediska bohemistického a uvést tak tento zvláštní lužickosrbský slovosledný jev do širších, západoslovanských souvislostí.

Pozice přísudkového slovesa ve větě všech slovanských jazyků je velmi důležitá, neboť určitý slovesný tvar plní obyčejně spojovací funkci mezi větňou částí východiskovou (základovou) a jádrovou. Tato přechodová funkce předurčuje přísudkové sloveso k středovému postavení. Nechci tím ovšem říci, že určité sloveso tvoří za všech okolností hranici mezi východiskem a jádrem sdělení. Jiní činitelé někdy